

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

ס.

עין משפט
גזר מצוה

קבו א מיי פ"ט מהל' כלאים הלכה א ופ"א סג הל"ו ופ"א מהל' מלכות הל"ו גטו"ש ויד' סימן לז סעיף ב ג ופ"א ופ"א מהל' פ"ב מהל' עבדים הלכה ז:

ק"ו ג מיי פ"ב מהלכות עבדים הל"ח ופ"ח מהלכות אצל ה"א סגם לאין טו ועשין ז טו"ש ע"ד סימן שם סעיף א:

ק"ח ד מיי פ"ב מהל' עבדים הל"ח ופ"ט מהלכות אצל ה"ו טור ש"ע שם סעיף לו:

ק"ט ה מיי פ"ב מהל' עבדים הל"ח ופ"ט מהלכות אצל ה"ג סגם ש"ע שם סעיף לו:

ק"ב ו ז ח ט מיי פ"ב מהל' עבדים הל"ח ופ"ט מהלכות אצל ה"ג ז טו"ש שם סעיף לו:

ק"ב י מיי פ"ב מהל' עבדות הל"ד סגם עשין קו טו"ש ע"מ סימן כח סעיף ב בה"ג וע"ש:

חקים שחקקתי לך כבר. תימה תיחטר נמי כלאים מהכא דכתיב זהאי קרא כגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך ועוד קשה למה לי את חקותי תיפוק ליה מדכתיב למינהו זממשה זראשית זבאלנות וזבמנה דצ"ל אלו טריפות (חולין דף ק: ושם).

מכשפה לא תחיה וכתוב ^בכל שוכב עם בהמה מות יומת כל שישנו בכלל כל שוכב עם בהמה ישנו בכלל מכשפה לא תחיה: ר"א אומר אף על הכלאים: מנה"מ אומר שמואל דאמר קרא ^אאת חקתי תשמרו חוקים ^בשחקקתי לך כבר ^גבהמתך לא תרביע כלאים ושדך לא תזרע כלאים ^דמה בהמתך בהרבעה אף שדך בהרכבה מה בהמתך בין בארץ בין בחוצה לארץ אף שדך בין בארץ בין בחוצה לארץ אלא מעתה ^הושמרתם את חקתי ואת משפטי חקים שחקקתי לך כבר התם ושמרתם את חקותי דהשתא הכא את חקותי תשמרו חקים דמעיקרא תשמרו: א"ר יהושע בן קרחה כו': אמר רב אחא בר יעקב אינו חייב עד שיברך שם בן ארבע אותיות לאפוקי בן שתי אותיות דלא פשיטא יכה יוסי את יוסי תנן מהו דתימא מילתא בעלמא הוא דנקט קמ"ל איכא דאמרי אמר רב אחא בר יעקב ש"מ שם בן ארבע אותיות נמי שם הוא פשיטא יכה יוסי את יוסי תנן מהו דתימא עד דאיכא שם רבה ומילתא בעלמא הוא דנקט קמ"ל: גמור הדין כו': ^ועומדין מגולן א"ר יצחק בר אמי דאמר קרא ^זואהוד בא אליו והוא יושב בעליית המקרה אשר לו לבדו ויאמר אהוד דבר אלהים לי אלך ויקם מעל הכסא והלא דברים קל וחומר ומה עגלון מלך מואב שהוא נכרי ולא ידע אלא בכינוי עמד ישראל ושם המפורש על אחת כמה וכמה דקורעין מגולן דכתיב ^חויבא אליקים בן חלקיהו [וגו'] ושכנא הסופר ויואח בן אסף המזכיר אל חזקיהו קרועי בגדים ויגידו לו את דברי רבשקה: ה"א מאחזין: מגולן א"ר אבהו אתיא קריעה קריעה כתיב הכא קרועי בגדים וכתוב התם ^טואלישע רואה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו ולא ראהו עוד ויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים ^יממשמע שנאמר ויקרעם לשנים איני יודע שהן קרעים ומה ת"ל קרעים מלמד שהן קרועים לעולם ת"ר ^{יא}אהד השומע ואחד שובע מפי שובע חייב לקרוע והעדוין אין חייבין לקרוע שכבר קרעו בשעה ששמעו וכי קרעו בשעה ששמעו מאי הוי הא קא שמעי השתא לא ס"ד דכתיב ^{יב}ויהי כשמוע המלך חזקיהו (את דברי רבשקה) ויקרע את בגדיו המלך חזקיהו קרע והם לא קרעו אמר רב יהודה אמר שמואל ^{יג}השומע אזכרה מפי העובד כוכבים אינו חייב לקרוע וא"ת רבשקה ישראל מומר ^{יד} היה ואמר רב יהודה אמר שמואל אין קורעין אלא על שם המיוחד בלבד לאפוקי כינוי דלא ופליגי דרבי חייא בתרוייהו דאמר רבי חייא השומע אזכרה בזמן הזה חייב לקרוע שאם אי אתה אומר כן נתמלא כל הבגד קרעים ממאן אילימא מי פקירי כולי האי אלא פשיטא מעובד כוכבים ואי שם המיוחד מי גמירי ^{טו}אלא לאו בכינוי ושמע מינה בזמן הזה הוא דלא הא מעיקרא חייב שמע מינה: השני אומר אף אני כמוהו: אמר ר"ל שמע מינה אף אני כמוהו כשר בדיני ממונות וברדיני נפשות ומעלה הוא דעביד רבנן והכא כיון דלא אפשר אוקמוה רבנן אדאורייתא דאי ס"ד פסול הכא משום דלא אפשר קמלינן לגברא: והשלישי אומר אף אני כמוהו: סתמא ^{טז}כ"ר דמקיש ג' לשנים: מתני'

מכשפה לא תחיה וכל שוכב עם בהמה. סמוכין הן זממשה ואלה המשפטים: **את חקתי תשמרו**. כשהוירי ישראל צדיק זממשה לא תרביע וגו' פתח זהו קרא את חקותי תשמרו מה שלא פתח כן בשאר מקומות שמע מינה הכי קאמר להו את חקותי שחקקתי כבר לבני נח תשמרו ואלו הן בהמתך לא תרביע כלאים אצל על הזרעית שור וחמור לא הזרעית: **שדך לא תזרע כלאים**. וזרעיה זו אינה זרעיה ממש דלא נטווו בני נח על כלאי הכרס אלא שלא להרכיב האילין על שאינו מינו דלא תזרע דומיא דלא תרביע מה בהמה זרעיה דזר המסויים על דבר המסויים: **מה בהמה בין בארץ בין בחו"ל**. דחוצת הגוף שאינה תלויה בחוצת הארץ נפקא לן בקדושין (ד' לו.) דנוהגת אפילו בחו"ל: **אלא מעתה ושמרתם את חקותי**. דכתיב בכל התורה כולה הכי נמי דנטווו בני נח עליהם: **הכא כתיב את חקותי תשמרו**. דהקדים חקים למצוות שמירה דמשמע חקים דמעיקרא. ואע"ג דגבי זבועיות ויוכל כתיב נמי את משפטי תעשו ואת חקותי תשמרו להקדים נמי חקים למצוות שמירה התם כיון דרישא דקרא כתיב את משפטי תעשו ארמיה למיתבז ואת חקותי תשמרו: **שם בן ארבע אוסיות**. שם הוא ולא זעין שם המפורש בן ארבעים ושתיים אוסיות: **ושם המפורש**. כלומר שם המיוחד: **קרועי בגדים**. על גדופין ששמעו מפי רבשקה דכתיב (מלכים ב' טו.) אשר שלחו מלך אשור [אלנין] לחרף אלהים חי: **והעדים**. זבועיה שמעדין צפירוש מה שעשו אינן חייבין לקרוע: **הא שמעו השפט**. מפי עמנון: **השומע אזכרה**. זכרת השם מפי העובד כוכבים אינו חייב לקרוע: **וא"ס**. הרי קרעו על רבשקה ישראל מומר: **היה**: בזמן הזה. שאינו בגלות ואין אימת צ"ד מוטלת עליהם לדון חייבי מיתות: **נתמלא כל הבגד קרעים**. לפי שהדבר עזיר לפי שאין ממיראין מצ"ד: **מי גמירי**. עובדי כוכבים שם המיוחד כל כך שמקללין צו תמיד דקאמר נתמלא כל הבגד כולו קרעים: **אלא לאו ככנוי**. תדיר. בזמן הזה הוא דלא קרעין משום דנתמלא כל הבגד וכי אכל בזמן צ"ד קורעין על עובד כוכבים ואכנוי: **ומעלה הוא דעבוד רבנן**. צדיני ממונות ודיני נפשות שהלכיו כל העדים לפרש עדותן: **הכא**. זכרת השם דלא אפשר לפרש מפני כבוד השם: **אוקמוה אדאורייתא**. וקטלינן ליה כהאי עדות: **דאי סלקא דעתך**. זעלמא פסול עד שיפרשו כולם: **אטו הכא משום דלא אפשר קטלינן ליה לגברא**. זלא העדלת עדים: **כ"ר עקיבא**. זמסכת מכות (ד' ה.) דמקיש שלשה לשנים דאם נמלא שלישי קרוי או פסול עדות שז' כולן זעלני הלכך זדקינן ליה זבדייהו דאי מתוס או מתכחש מנכטנין לנסהודתייהו: מתני'

תורה אור השלם

- מכשפה לא תחיה: שבות כ"י
- כל שכב עם בהמה מות יומת: שבות כ"י
- את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ונגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך: ויקרא י"ט
- ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם ודו בהם אני ויקרא י"ח
- ואהוד בא אליו והוא יושב בעליית המקרה אשר לו לבדו ויאמר אהוד דבר אלהים לי אלך ויקם מעל הכסא שופטים ב
- ויבא אליקים בן חלקיה אשר על הבית ושכנא הספר ויואח בן אסף המזכיר אל חזקיהו קרועי בגדים ויגידו לו דברי רבשקה: מלכים ב' י"ח
- ואלישע ראה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו ולא ראהו עוד ויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים: מלכים ב' י"ב
- וידי בשמע המלך חזקיהו ויקרע את בגדיו ויחבס בשק ויבא בית יי: מלכים ב' י"א

מוסף רש"י

חקים שחקקתי לך כבר. מלמא כתיב ושמרתם את חקתי משמע את חקתי אשר מעולם תשמרו מלמד שהוירי את נח וזכנו עליהן ואלו הן החקים בהמתך לא תרביע שדך לא תזרע כלאים ואחו זרעית כלאים שאני אומר שחקקתי לך כבר, דומיא דבהמה זרעיה דזר המסויים וסינוי הכנסה (קדושין טז.) והעדים אין חייבין לקרוע. זבועיה שמעדין לפני צ"ד פלוני צדיק את השם שכבר קרעו בשעה ששמעו שצדיק (מ"ק ב' כח"ב).

איתא קריעה קריעה. מינה דצ"פ דמו"ק (דף כ: ושם) יליף קריעה מעלמא מדכתיב ויקס איזו ויקרע יגלף נמי דלא מאחזין קריעה מהכא: **המלך קרע**. תימה היאך אמרו למלך מה ששמעו צפירוש הא גבי עדים תנן (לעיל דף נו.) כל היוס היו דנין את העדים צדיני: וליחשוב

שמע מינה: השני אומר אף אני כמוהו: אמר ר"ל שמע מינה אף אני כמוהו כשר בדיני ממונות וברדיני נפשות ומעלה הוא דעביד רבנן והכא כיון דלא אפשר אוקמוה רבנן אדאורייתא דאי ס"ד פסול הכא משום דלא אפשר קמלינן לגברא: והשלישי אומר אף אני כמוהו: סתמא ^{טז}כ"ר דמקיש ג' לשנים: מתני'